

כמה מילים על... 13... מערכות יחסים

הוא אמר ש x הרביץ לו.... היא אמרה ש y מציקה לה בגן...

הילדים גדלים, ובצד שיפור היכולות הוורבליות והזיכרון, גם מערכות היחסים נעשות הרבה יותר מורכבות ומשמעותיות עבורם, לכן אתם שומעים בבית יותר ויותר דיווחים הנוגעים למערכות יחסים אלו (וצוות הגן מקבל פניות מהורים). גם אם ישנן חוויות טובות, מעצימות ומעשירות - מן הסתם הילדים פונים להוריהם לעזרה כאשר הם חווים אכזבות ותסכולים. כהורים פנייה כזו מיד מעוררת צביטה גדולה בלב ודחף חזק לצאת לפעולה. כיצד להגיב? מה להגיד? מה נכון לעשות?

לא לבטל!

להקשבה יש ערך גדול ובונה אמון. היא מבססת במערכת היחסים שלכם ושל הילד את האמירה: "אני פנויה לשמוע אותך ללא שיפוטי" ברור שנקודת המבט בסיפור של הילד היא סובייקטיבית. אם נבטל אותה או נסתור לחלוטין את דבריו הוא יחס בעתיד לשתף אותנו. מה שנוכל לעשות עבורו הוא להקשיב לרגשות ולחוויה כפי שהוא חווה אותה.

כיצד מקשיבים?

הקשבה אמפטית, מכילה תומכת. אמפטית אבל לא מזדהה. (בהזדהות אנחנו נכנסים רגשית למקום ולחוויה של הזולת) ותפקידכם כהורים לשמור על ריחוק מסוים על מנת לא להיות מעורבים רגשית כאילו כרגע מישהו פגע בכם. ריחוק זה מאפשר לכם לראות בפרספקטיבה בוגרת את האירוע על מנת לשמש משענת יציבה ולשקף לילד את המציאות באופן מאוזן ואחראי.

ומה עושים?

שואלים.

שאלות הן כלי נפלא בשיחה.

כאשר אנו שואלים שאלות הן מקדמות את השיחה ומאפשרות לילד לתאר את האירוע ולהבין בעצמו דברים שאולי לא נתן עליהם את הדעת לפני כן.

השאלות צריכות להיות פתוחות.

שאלות מתעניינות. (לא שאלה שאנו מניחים מראש מה התשובה עליה והילד צריך לנסות להצליח לקלוע לכוונתנו).

אם הילד חווה משהו מתסכל, עלינו לשאול שאלות תיאוריות על מה שהתרחש באירוע. שאלות על מה שקרה קודם, על מה שהוא הרגיש ביחס לזה, וגם על מה הוא חושב שהרגישו אחרים.

כך באמצעות השאלות שנשאל, נהפוך את הסיפור שסיפר הילד לסיפור הרבה יותר רחב ומפורט והאירוע יקבל גוונים נוספים ואולי יתבהר ויאר באור נוסף.

והכי חשוב- לשאול את הילד מה לדעתו הפתרון.

"כח ההתאפקות"

ממש לא למהר לתת בעצמכם את פתרונות.

("אני אדבר עם הגנת מחר" ... "תחזיר לו" ... אל תהיי חברה שלה"...) (ובעיקר) הורות מעצימה ממשיכה להעביר מסר של אמון בכוחות של הילד גם (ובעיקר) כאשר הוא נתקל בקושי.

עצמאות ותחושת ערך נבנות כאשר בנקודות קושי הילד מתמודד ומוצא את הפתרונות בעצמו - שם הוא יחווה מסוגלות והצלחה.

לרגע זה נראה מאד לא אחראי: "איך אפקיר את הילד לבריונות\התעללות רגשית\מצוקה... איך אניח לקטנצ'יק שלי שפנה אלי לעזרה בלי להיחלץ מיד לעזרתו? ... איזה מין הורה אני???" אבל...

עזרה יכולה להתבטא בצורות רבות.

לעיתים אותה הגנת יתר לא באמת עוזרת ומקדמת את הילד אלא מעבירה לו מסר שהוא תלוי וחסר אונים (ולנו היא מספקת תחושה מזויפת של שליטה).

אז מה כן?

שוב... סימני שאלה!!!

כחלק מהשיחה הפתוחה והקשובה לבקש מהילד לחשוב על פתרונות.

איך אתה מתכוון לפתור את זה? איזה פתרון נראה לך הכי טוב? מה יגרום לך להרגיש בטוח? כיצד תוכל למנוע התרחשות כזו בעתיד? וכד'

ועכשיו לנושא המדובר... מערכות יחסים

כאמור, רובם הגדול של המקרים אינם בדיוק כפי שסופרו, לכל הפחות יש להם מספר נקודות מבט.

בגן מתרחשות אין ספור אפיזודות חברתיות. הן דינמיות ותנודתיות.

סביר להניח שבמהלך היום ילד יחווה רגעים של שמחה ויקיים קשרים חבריים ואינטימיים, אך גם מפגשים הכרוכים בתסכולים ובמאבקי כוחות (על צעצוע, על חבר, על תפקיד במשחק) זהו "מגרש המשחקים" היומיומי הבונה את "כישורי החיים" שאותם הוא לומד ומפתח.

בגן אנו מקיימים לא פעם שיחות על אירועים המתרחשים במהלך היום.

מאחר ובכל סכסוך, לוקחים חלק מספר צדדים (כל אחד על פי סגנונו ודרכו) אנו משתדלים לדון, לפרק, לשקף ולתווך ומאפשרים לילדים לנהל ביניהם שיח עצמאי ולמצוא פתרון (על פי אותו מודל שפורט למעלה). אותן שיחות בדיוק יכולות להתקיים גם בבית.

"כח פתרון הבעיות" ו"כח העצמאות" הם כוחות שקיימים בילד והם נובטים כשאנו מפנים להם מקום. התיווך שלנו נוכח על מנת "להעיר" ולבנות אותם.

***כמובן שכל אירוע שיש בו תוקפנות או אלימות (פיזית או מילולית) צריך להיעצר מידית. ילדים יודעים שזה "הגבול" בגן. וחשוב שכך יהיה גם בבית.**

***חשוב שילד יפנה אל מבוגר כאשר מתרחש אירוע בו הוא חווה חוסר אונים או חש שהוא זקוק לעזרה. (חשוב גם להזכיר זאת לילדים כאשר הם מספרים על דברים שקרו בגן. פנייה בזמן ההתרחשות תאפשר לתת מענה מיידי ונכון).**

***ודבר אחרון... תמיד כדאי להזכיר גם את חצי הכוס המלאה. לשאול גם על אירוע משמח - חוויה חברתית טובה. שיזכירו לנו שהחיים הם גם וגם...**